

לימודים לתואר שני בלשון העברית

(סימן מחשב 2-123)

מטרת הלימודים

הלימודים במחלקה ללשון העברית מתמקדים בחקר העברית לתקופותיה ולמסורותיה בזיקה ללשונות השמיות וללשונות מודרניות. המחקר מתבסס על הלשון הכתובה, על הלשון המדוברת, על מסורות הלשון ועל לשונות היהודים ומסתמך על כלים בלשניים ופילולוגיים.

משך הלימודים

משך הלימודים **שנתיים**.

בנתיב הכללי על הסטודנטים לסיים את חובות השמיעה ולהיבחן בבחינת גמר בתום השנה השנייה.

בנתיב המחקרי על הסטודנטים לסיים את חובות השמיעה ולהגיש את עבודת הגמר לשיפוט עד תום השנה השנייה ללימודים (לא יאוחר מתום תקופת השינויים של השנה העוקבת).

ועדת המוסמכים המחלקתית רשאית לאשר הארכת לימודים לשנה נוספת לצורך השלמת כתיבת עבודת הגמר, בהתאם לדו"ח ההתקדמות במחקר.

מי שלא יסיימו את כתיבת עבודת הגמר בתום השנה השלישית ללימודיהם יחויבו להשלים את מניין הנקודות הנדרשות לנתיב הכללי במקביל לכתיבת עבודת הגמר, כך שבתום שנה זו תתאפשר סגירת תואר בנתיב הכללי אם עבודת הגמר לא תוגש לשיפוט.

לא תאושר שנה חמישית לתואר שני באף אחד מנתיבי הלימודים אלא במקרים חריגים ביותר. המשמעות היא שמי שלא יגיש את עבודת הגמר ולא ישלים את הנקודות לסגירת תואר, לימודיו יופסקו ללא שיקבל תואר.

נתיבי הלימוד

המחלקה ללשון העברית מציעה לימודים עיוניים בשני נתיבים:

א. נתיב כללי (ללא עבודת גמר)

ב. נתיב מחקרי (עם עבודת גמר)

המחלקה מציעה גם לימודים במגמה לעריכת לשון בשני הנתיבים

לימודי השלמה (לסטודנטים שאינם בוגרי תואר ראשון בלשון)

קורסי השלמה

שנה	מספר קורס	שם הקורס	מס' שעות
השלמה	123-1-1011	ניקוד א'	2
	123-1-2331	ניקוד ב'	2
השלמה	123-1-2571	מבוא לדקדוק העברי א'	2
	123-1-2581	מבוא לדקדוק העברי ב'	2
השלמה	123-1-0119	יסודות התחביר	2
השלמה	123-1-1081	תורת ההגה של לשון המקרא	2
השלמה	123-1-1141	תחביר העברית החדשה	2
		או	2
השלמה	123-1-1111	עברית מקראית: טקסט ולשון	2
		123-1-1131	תורת הצורות של לשון המקרא א'
השלמה	123-1-2261	תורת הצורות של לשון המקרא ב'	2
		123-1-1461	סמנטיקה

הערות כלליות

- יש להשלים את קורסי היסוד 'ניקוד' ו'מבוא לדקדוק העברי' ורצוי גם את הקורס 'תורת ההגה של לשון המקרא' לפני הקורס 'תורת הצורות של לשון המקרא'.
- יש להשלים את קורס היסוד 'יסודות התחביר' לפני קורס תחביר מתקדם ('תחביר העברית החדשה' או 'עברית מקראית: טקסט ולשון'). במקרים מסוימים ניתן ללמוד את הקורסים במקביל (באישור ועדת המוסמכים המחלקתית).
- ציון המעבר בשלושת קורסי היסוד 'ניקוד', 'מבוא לדקדוק העברי', 'יסודות התחביר' הוא 80, וביתר הקורסים – 65.
- בקורסים 'מבוא לדקדוק העברי', 'ניקוד' ו'יסודות התחביר' יתקיימו בחינות פטור בתחילת השנה. לבחינות בדקדוק ובתחביר אפשר להתכונן בעזרת ספרי ההכנה לבחינות הבגרות, ולבחינה בניקוד – בעזרת הספר 'הניקוד הלכה למעשה' מאת ניסן נצר או ספרים כדוגמתו.
- יש ללמוד לפחות חמישה מקורסי ההשלמה בשנת ההשלמות, והשאר (שני קורסי השלמה) יילמדו בשנה הראשונה של התואר השני.
- לצד לימודי ההשלמה ניתן ללמוד עד שני קורסים מן התואר השני באישור רכזת המגמה או ועדת המוסמכים המחלקתית.
- סטודנטים שלמדו בתואר הראשון קורסים דומים לאלה הנדרשים במחלקות אחרות (כגון בלשנות) עשויים לקבל פטור מחלק מהקורסים.
- לימודי ההשלמה ולימודי התואר השני מרוכזים בימים ד' ו-ה' למעט מקרים חריגים.
- סמינר מחלקתי – סטודנטים בתואר השני, לרבות תלמידי השלמות, חייבים להשתתף בסמינר המחלקתי לאורך כל לימודיהם.

הנתיב הכללי

נתיב זה מיועד לסטודנטים המעוניינים בהעמקת הידע ובהרחבת השכלתם בלשון. על הסטודנטים ללמוד קורסי בחירה, להשתתף בסמינר המחלקתי, ללמוד שפה שמית קדומה או קורס על העברית הקדומה ולכתוב שתי עבודות סמינר. כמו כן על הסטודנטים להיבחן בבחינת גמר עם סיום חובות השמיעה לתואר, בתום השנה השנייה ללימודים.

שפה שמית קדומה – שפה שנלמדה ברמת מתחילים בתואר הראשון בלשון עברית יכולה להילמד ברמת מתקדמים בתואר השני. שפה שלא נלמדה בתואר הראשון במחלקה ללשון עברית יכולה להילמד בתואר שני ברמת מתחילים.

קורסים (פרט ללימודי שפות) – כל הקורסים הם בגדר קורסי בחירה. כל קורס ניתן לכל היותר אחת לשנתיים. הסטודנטים רשאים להשתתף באחת משתי הסדנאות הבסיסיות במגמת העריכה: 'יסודות העריכה' או 'העברית הנורמטיבית' (באישור רכזת המגמה והמרצה בקורס). אפשר ללמוד קורסים ברמת תואר שני ממחלקות אחרות עד שליש מסך הנקודות בתואר. כמו כן ניתן ללמוד קורסים בהיקף של עד 8 נק"ז מהתואר הראשון במחלקה ללשון העברית או במחלקות אחרות העוסקות בתחומים קרובים. שיעורים ממחלקות אחרות ומהתואר הראשון טעונים אישור של ועדת המוסמכים המחלקתית, אלא אם כן הם מופיעים במערכת השעות של המחלקה ללשון העברית.

עבודות סמינר – במהלך הלימודים יש לכתוב שתי עבודות סמינר בקורסי התואר השני של המחלקה.

תוכנית הלימודים בנתיב הכללי

שנה	מספר קורס	קורסים	נק"ז
א' ו-ב'		קורסי בחירה	36
ב'	-	בחינת גמר	0
סה"כ לתואר			36 נק"ז

בחינת גמר – בודקת התמודדות עצמאית עם מאמרים אקדמיים שלא נלמדו בקורסים. מדי שנה נבחרים מאמרים חשובים בתחומי העברית העתיקה והחדשה, שפות שמיות, שפה וחברה ושאר הנושאים הנלמדים בתואר השני במגמה העיונית. רשאים לגשת לבחינת הגמר סטודנטים שסיימו את כל חובותיהם לתואר וממוצע הקורסים שלהם הוא 75 לפחות. ציון עובר בבחינת הגמר הינו 75.

הרכב הציון הסופי לתואר

קורסים	80%
בחינת גמר	20%

הנתיב הכללי – מגמת עריכה לשונית

לימודים אלו יכשירו את הסטודנטים לעסוק בעריכת לשון ובייעוץ לשוני. התוכנית מקנה מיומנויות עריכה הנוגעות לטקסטים עיוניים (מאמרים, עבודות גמר ועוד), עיתונאיים (חדשות, פרסומות ועוד) וספרותיים. נוסף לתנאי הקבלה לכלל המועמדים לתואר השני מועמדים המעוניינים ללמוד במגמת עריכה ואינם בוגרי תואר ראשון בלשון העברית עשויים להתבקש לעבור ריאיון אישי ומבדק. שלא כשאר תלמידי התואר השני, תלמידי המגמה יכתבו רק עבודת סמינר אחת (באחד מקורסי הבחירה המוצעים לתואר השני, אך לא בסדנה) וגם יידרשו לכתוב עבודת עריכה בהיקף גדול באחת הסדנאות המתקדמות. בתום השנה השנייה ללימודים, עם סיום חובות השמיעה לתואר, יחויבו כל תלמידי המגמה בבחינת גמר. יתר הדרישות הן כמפורט לעיל לגבי הנתיב הכללי העיוני.

קורסי החובה הקשורים ישירות לעבודת העריכה יהיו בהיקף של 22 נק"ז ויכללו הן לימודים תאורטיים הן לימודים מעשיים.

תוכנית הלימודים בנתיב הכללי – מגמת עריכה לשונית

קורסי חובה:

שנה	מספר הקורס	שם הקורס	נק"ז
א'	123-2-0069	*העברית הנורמטיבית א'	2
	123-2-0079	העברית הנורמטיבית ב'	2
א'	123-2-0089	*סדנה ביסודות העריכה א'	2
	123-2-0211	סדנה ביסודות העריכה ב'	2
א'	123-2-0049	סוגות ומשלבים של העברית החדשה	2
א' או ב'	123-2-0215	קריאה מודרכת וסוגיות של עריכה בטקסטים ספרותיים	2
ב'	123-2-0210	סדנה בעריכת טקסטים במדיה דיגיטלית	2
ב'	123-2-0130	לשון התקשורת – ייעוץ ועריכה	2
ב'	123-2-0010	סדנה בעריכת טקסטים עיוניים א'	2
	123-2-1010	סדנה בעריכת טקסטים עיוניים ב'	2
ב'	123-2-0020	סדנה בעריכת תרגום א'	2
	123-2-0030	סדנה בעריכת תרגום ב'	2
		סה"כ קורסי חובה	24
א' ו-ב'		**סה"כ קורסי בחירה	12
ב'	-	בחינת גמר	0
סה"כ לתואר			36 נק"ז

*ציון עובר בקורס לתלמידי מגמת עריכה לשונית הינו 80 לפחות.

** אחד מקורסי הבחירה צריך להיות על העברית הקדומה או על שפה שמית אחרת (ערבית למתקדמים, ארמית למתקדמים, אכדית, פניקית ועוד). סטודנטים שאינם בוגרי תואר ראשון בלשון העברית יחויבו גם בקורס 'טקסטים מן המקורות', הניתן אחת לשנתיים (4 נק"ז), כחלק מקורסי הבחירה. סטודנטים אלו בלבד רשאים ללמוד קורסי חובה מהתואר הראשון (למשל: 'עברית מקראית: טקסט ולשון'; 'תורת ההגה של

העברית החדשה), לרבות שפות שמיות ברמה בסיסית (ערבית למתחילים וארמית למתחילים), כחלק מקורסי הבחירה (4 נק"ז) באישור רכות המגמה. בוגרי קורסים בפרגמטיקה יוכלו לקבל פטור מהקורס 'סוגות ומשלבים של העברית החדשה' באישור רכות המגמה והמרצה בקורס.

בחירת גמר – כל הסטודנטים במגמה לעריכה לשונית (בנתיב הכללי ובנתיב המחקרי) מחויבים בבחינת גמר. הבחינה תבדוק את יכולתם של הסטודנטים לערוך באופן עצמאי מבעים וטקסטים. החומר לבחינה יכלול את תוכני הקורסים 'סדנה ביסודות העריכה', 'העברית הנורמטיבית', 'סדנה בעריכת טקסטים עיוניים' וילשון התקשורת – ייעוץ ועריכה. רשאים לגשת לבחינת הגמר סטודנטים שסיימו את הקורסים הללו ואת כל חובות השמיעה בתואר בממוצע 75 לפחות. ציון עובר בבחינה הגמר הינו 75.

הרכב הציון הסופי לתואר

קורסים	80%
בחירת גמר	20%

הנתיב המחקרי

נתיב זה מיועד בעיקר לסטודנטים המעוניינים להמשיך בלימודיהם לתואר השלישי. הלימודים בנתיב המחקרי טעונים אישור של ועדת המוסמכים המחלקתית ומותנים בסיום התואר הראשון בממוצע של 90 לפחות ובהסכמה של אחד ממרצי המחלקה להנחות את הסטודנט בכתיבת עבודת הגמר בנושא מוסכם מראש. תנאים אלה חלים גם על סטודנטים המבקשים לעבור מן הנתיב הכללי לנתיב המחקרי. מקרים חריגים יידונו בוועדת המוסמכים המחלקתית. קבלת סטודנטים בעלי תואר שני להשלמת עבודת גמר מותנית בממוצע של 90 לפחות בתואר השני.

כחלק מחובות השמיעה לתואר על הסטודנטים בנתיב המחקרי ללמוד שפה שמית קדומה או קורס על העברית הקדומה, לכתוב שתי עבודות סמינר ולכתוב עבודת גמר. תיתכן דרישה לקורסים נוספים ולקורס של שפת מחקר מודרנית (כגון צרפתית, ספרדית וגרמנית) נוספת על אנגלית לפי המלצת המנחה.

שפה שמית קדומה – שפה שנלמדה ברמת מתחילים בתואר הראשון בלשון עברית יכולה להילמד ברמת מתקדמים בתואר השני. שפה שלא נלמדה בתואר הראשון במחלקה ללשון עברית יכולה להילמד בתואר שני ברמת מתחילים.

קורסים – אפשר ללמוד קורסים ברמת תואר שני ממחלקות אחרות עד שליש מסך הנקודות בתואר (עד 3 קורסים). כמו כן ניתן ללמוד קורסים בהיקף של עד 8 נק"ז מהתואר הראשון במחלקה ללשון העברית או במחלקות אחרות העוסקות בתחומים קרובים. שיעורים ממחלקות אחרות ומהתואר הראשון טעונים אישור של ועדת המוסמכים המחלקתית, אלא אם כן הם מופיעים במערכת השעות של המחלקה ללשון העברית. כל קורס ניתן לכל היותר אחת לשנתיים. הסטודנטים רשאים להשתתף באחת משתי הסדנאות הבסיסיות במגמת העריכה: 'יסודות העריכה' או 'העברית הנורמטיבית'.

עבודות סמינר – על הסטודנטים לכתוב שתי עבודות סמינר במהלך הלימודים, בקורסי התואר השני של המחלקה. במקרים חריגים ניתן לבקש לכתוב את אחת עבודות הסמינר בקורס מן התואר הראשון במחלקה באישור המנחה.

תוכנית הלימודים בנתיב המחקרי

שנה	מספר קורס	קורסים	נק"ז
א'ב'	-	שפה שמית קדומה/קורס על העברית הקדומה	4
א'ו-ב'		קורסי בחירה	24
ב'	123-2-9991	עבודת גמר (סמסטר א')	4
	123-2-9992	עבודת גמר (סמסטר ב')	4
ג'	123-2-7777	כתיבת עבודת גמר (סמס' א')	ללא נק"ז
	123-2-7778	כתיבת עבודת גמר (סמס' ב')	
<p>סטודנטים שלא יצליחו להשלים את כתיבת עבודת הגמר שלהם עד תום שנה שנייה. * בכפוף לאישור ועדת מוסמכים מחלקתית</p>			
סה"כ לתואר			36 נק"ז

הרכב הציון הסופי לתואר

קורסים	50%
עבודת גמר	50%

הנתיב המחקרי – מגמת עריכה לשונית

לימודים אלו יכשירו את הסטודנטים לעסוק במחקר לשוני (ראו לעיל בסעיף זה), בעריכת לשון ובייעוץ לשוני. התוכנית מקנה מיומנויות עריכה הנוגעות לטקסטים עיוניים (מאמרים, עבודות גמר ועוד), עיתונאיים (חדשות, פרסומות ועוד) וספרותיים. נוסף לתנאי הקבלה לכלל המועמדים לתואר השני מועמדים המעוניינים ללמוד במגמת עריכה ואינם בוגרי תואר ראשון בלשון העברית עשויים להתבקש לעבור ריאיון אישי ומבדק. שלא כשאר תלמידי התואר השני, אך לא בסדנה) וגם יידרשו לכתוב עבודת עריכה בהיקף גדול באחת הקורסים המוצעים לתואר השני, יתרון נוסף לתלמידי המגמה הוא שיוכלו להשתתף בעבודת עריכה באחת הסדנאות המתקדמות. בתום השנה השנייה ללימודים, עם סיום חובות השמיעה לתואר, יחויבו כל תלמידי המגמה בבחינת גמר. יתר הדרישות הן כמפורט לעיל לגבי תואר שני.

קורסי החובה הקשורים ישירות לעבודת העריכה יהיו בהיקף 22 נק"ז ויכללו הן לימודים תאורטיים הן לימודים מעשיים. תיתכן דרישה לקורסים נוספים על פי צורכי המחקר והמלצת המנחה.

תוכנית הלימודים בנתיב המחקרי – מגמת עריכה לשונית

קורסי חובה:

שנה	מספר הקורס	שם הקורס	נק"ז
א'	123-2-0069	*העברית הנורמטיבית א'	2
	123-2-0079	העברית הנורמטיבית ב'	2
א'	123-2-0089	*סדנה ביסודות העריכה א'	2
	123-2-0211	סדנה ביסודות העריכה א'	2
ב'	123-2-0130	לשון התקשורת – ייעוץ ועריכה	2
ב'	123-2-0010	סדנה בעריכת טקסטים עיוניים א'	2
	123-2-1010	סדנה בעריכת טקסטים עיוניים ב'	2
ב'	123-2-0020	סדנה בעריכת תרגום א'	2
	123-2-0030	סדנה בעריכת תרגום ב'	2
		סה"כ קורסי חובה	18
א' ו-ב'		**סה"כ קורסי בחירה	10
ב'	123-2-9991	עבודת גמר (סמסטר א')	4
	123-2-9992	עבודת גמר (סמסטר ב')	4
ב'	-	בחינת גמר	0
ג'	123-2-7777	כתיבת עבודת גמר (סמס' א')	ללא נק"ז
	123-2-7778	כתיבת עבודת גמר (סמס' ב')	
לסטודנטים שלא סיימו את כתיבת עבודת הגמר עד תום השנה השנייה ללימודים ובכפוף לאישור ועדת מוסמכים מחלקתית			
		סה"כ לתואר	36 נק"ז

*ציון עובר בקורס לתלמידי מגמת עריכה לשונית הינו 80 לפחות.

**תלמידי מחקר במגמת העריכה הלשונית ילמדו קורסי בחירה המשרתים את המחקר שלהם מבחינה תאורטית ומתודולוגית בתיאום עם המנחה.

עבודת גמר – בעבודה יתבטא כושר הסטודנטים לכתוב עבודה מדעית עצמאית המושתתת על מקורות ראשוניים ומשניים. העבודה תשקף כושר ניתוח וסינתזה, בקיאות בחומר הלשוני, שליטה מקפת ומעמיקה בספרות המקצועית ויכולת ניסוח.

לפני תחילת הסמסטר הראשון או השני ללימודים יפנו הסטודנטים לחבר סגל מן המניין בדרגת מרצה ומעלה מהמחלקה ויבקשו את הסכמתו להנחותם בכתיבת עבודת הגמר, וביחד הם יגבשו נושא לעבודה. עד סיום השנה הראשונה ללימודים יגישו הסטודנטים הצעת מחקר לאישור. עד תום השנה השנייה ללימודים ישלימו את חובות השמיעה לתואר ויגישו את עבודת הגמר לשיפוט. בהמלצת המנחה וועדת המוסמכים של המחלקה ניתן להגיש את עבודת הגמר לשיפוט עד תום השנה השלישית ללימודים.

בחירת גמר – כל הסטודנטים במגמה לעריכה לשונית (בנתיב הכללי ובנתיב המחקרי) מחויבים בבחינת גמר. הבחינה תבדוק את יכולתם של הסטודנטים לערוך באופן עצמאי מבעים וטקסטים. החומר לבחינה יכלול את תוכני הקורסים 'סדנה ביסודות העריכה', 'העברית הנורמטיבית', 'סדנה בעריכת טקסטים עיוניים' ו'לשון התקשורת' – ייעוץ ועריכה. רשאים לגשת לבחינת הגמר סטודנטים שסיימו את הקורסים הללו ואת כל חובות השמיעה בתואר בממוצע 75 לפחות. ציון עובר בבחינת הגמר הינו 75.

הרכב הציון הסופי לתואר

קורסים	50%
עבודת גמר	35%
בחירת גמר	15%

לפרטים נוספים: שמחה ווריס, 08-6472092, warim@bgu.ac.il

חובה לקרוא גם את תקנון הלימודים הכללי לתואר השני (באתר הפקולטה).

לימודים לתואר שלישי (Ph.D) בלשון העברית

המסלול הרגיל לדוקטורט

מיועד לסטודנטים בעלי תואר "מוסמך" בלשון עברית באוניברסיטת בן-גוריון בנגב או במוסד אקדמי מוכר אחר בארץ (או בתנאים מסוימים בחו"ל) שלמדו בנתיב המחקרי (לרבות כתיבת תזה) ושהשיגו ציון של 90 ומעלה. על המועמד לבחור נושא בחקר הלשון העברית ולקבל את הסכמתו של חבר סגל (בדרגת מרצה בכיר ומעלה) במחלקה להנחותו בכתיבת עבודת המחקר (דוקטורט).

המסלול המשולב לדוקטורט

מיועד (בתנאים מסוימים) לסטודנטים שהשיגו ממוצע של 92 לפחות בקורסים בשנה הראשונה בלימודי התואר השני. סטודנטים אלו יכתבו – באישור המנחה וועדת ההוראה המחלקתית לתואר שני – את הפרק הראשון בדוקטורט (לאחר השלמת חובות השמיעה בלימודי התואר השני). במבחן לקבלת תוכנית המחקר הסופית לדוקטורט ידונו חברי אותה ועדה גם בפרק הזה וייתנו לו ציון נפרד. ציון זה ייחשב במקום ציון לעבודת התזה לתואר השני. לאחר מתן ציון זה ואישור תוכנית עבודת המחקר לדוקטורט התלמיד יקבל הן את התואר השני הן את המעמד "מן המניין" בלימודי התואר השלישי.

המסלול הישיר לדוקטורט

מיועד לסטודנטים בעלי תואר ראשון ("בוגר") שסיימו את לימודיהם בציון 94 לפחות. לאחר השלמת חובות השמיעה (32 נק"ז לפי דרישות המסלול המחקרי) ימשיכו תלמידי המסלול הישיר במילוי החובות לתואר השלישי ויסיימו את חובותיהם בהגשת עבודת מחקר.

לסטודנטים הלומדים במסלול המשולב לדוקטורט או במסלול הישיר לדוקטורט יוענק התואר השני אחרי שהוועדה בלימודי התואר השלישי תאשר סופית את תוכנית המחקר שלהם לדוקטורט בתום בחינת המועמדות. המחלקה ממליצה על לימודים בשני המסלולים המיוחדים האלה ותעודד במיוחד את התלמידים המצטרפים אליהם.